

De verklaring onder eed (of belofte)

(art 2.8, 2^e lid, onder e Wet BRP)

Een praktische handreiking voor de ambtenaar burgerzaken

Inhoud

1. Brondocumenten en de BRP	3
2. In welke situaties kan iemand een verklaring onder eed afleggen?	4
3. Beperkingen aan het gebruik van de verklaring onder eed	8
3.1 Gegevens over de burgerlijke staat betreffende familierechtelijke	8
betrekkingen	8
3.2 Strijdigheid met de Nederlandse openbare orde	10
3.3 De gegevens vermeld in de VOE zijn kennelijk onjuist	10
3.4 De gegevens in de VOE vergelijken met andere	10
beschikbare registraties	10
3.5 gegevens over huwelijk/geregistreerd partnerschap	11
4 Rapport van eerste en nader gehoor	12
4.1 Rapport van eerste en nader gehoor en burgerzaken	12
4.2 Privacy	13
5 De verklaring onder eed bij inschrijving in de BRP	14
6 De verklaring onder eed en artikel 2.17 Wet BRP	17
6.1 artikel 2.17 bij een inschrijving in de BRP	17
6.2 artikel 2.17 bij een correctieverzoek	17
7 Het afleggen van de verklaring onder eed	19
7.1 Informatie vooraf	19
7.2 Bij wie wordt een verklaring onder eed afgelegd?	19
7.3 Wanneer wordt een verklaring onder eed afgelegd?	19
7.4 Waar wordt een verklaring onder eed afgelegd?	20
7.5 Door wie wordt de verklaring onder eed afgelegd?	20
7.6 De voorgeschreven vorm voor het afleggen van een eed of belofte	21
7.7 Het gebruik van een tolk	23
8 De inhoud van de verklaring onder eed	25
8.1 Vaste onderwerpen in de verklaring onder eed	25
8.2 Het afleggen van een valse verklaring	26
8.3 De vermelding van de nationaliteit	26
9 Nazorg en inzet bestuurlijke boete	27

1. Brondocumenten en de BRP

De doelstelling van de Basisregistratie Personen (BRP) is het verstrekken van persoonsgegevens aan overheidsorganen en derden die de gegevens nodig hebben voor het uitvoeren van hun taken. Daarbij moet de persoonlijke levenssfeer van de burgers worden beschermd. Afnemers van gegevens uit de BRP en anderen, die bij het uitvoeren van hun taken gebruikmaken van de BRP-gegevens, moeten op die gegevens kunnen vertrouwen.

Dit betekent dat de gegevens actueel, juist, volledig en betrouwbaar moeten zijn. Om aan deze eisen te kunnen voldoen, worden de BRP-gegevens in principe en bij voorkeur ontleend aan brondocumenten.

Tussen brondocumenten onderling kunnen grote verschillen in bewijskracht bestaan. Als er een keuze tussen twee brondocumenten moet worden gemaakt, kan het ene document als bewijsstuk belangrijker zijn dan het andere. We spreken dan van een 'sterker' brondocument.

Om te kunnen beoordelen of gegevens gewijzigd dan wel aangevuld mogen worden, moet worden bepaald of het overgelegde brondocument 'sterker' is dan het document dat al eerder is overgelegd. Alleen dan mogen daaraan gegevens worden ontleend.

De volgorde van sterkte van de brondocumenten met betrekking tot de gegevens over de burgerlijke staat is vermeld in artikel 2.8 van de Wet BRP.

De gegevens over de burgerlijke staat zijn gegevens over naam, geboorte, geslacht, ouders, (eerdere) huwelijken en/of geregistreerde partnerschappen, (eerdere) echtgenoten en/of geregistreerde partners, kinderen, overlijden, inclusief data (einde) geldigheid hiervan.¹

De burger heeft altijd de plicht een zo sterk mogelijk brondocument te overleggen. Slechts in die gevallen dat dit onmogelijk lijkt te zijn, kan een verklaring, afgelegd onder eed of belofte (de zogeheten VOE²) worden geaccepteerd.

De VOE wordt afgelegd onder eed of belofte of bevestiging. In de Wet vorm van de eed van 17 juli 1911 (Staatsblad 215) is de vorm voorgeschreven waarin eden, beloften en bevestigingen moet worden afgelegd. (zie paragraaf 7.6)

De wetgever is van mening dat de VOE naar haar aard een zwakke bron is als het om gegevens over de burgerlijke staat van de ingeschrevene gaat. De VOE berust immers uitsluitend op eigen mededelingen van de burger. Het gebruik van de verklaring moet daarom zoveel mogelijk worden beperkt.³

¹ Zie Bijlage 1 bij het Besluit BRP.

² Daar waar in deze handreiking gesproken wordt over verklaring onder eed of de afkorting VOE wordt gebruikt, wordt bedoeld de verklaring onder eed of belofte of bevestiging als bedoeld in de Eedswet 1971.

³ Zie memorie van toelichting op de wet BRP, pag 127-128 Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33219, nr 3

De regeling om gebruik te maken van een VOE lijkt eenvoudiger dan dat het in de praktijk blijkt te zijn. De ambtenaar burgerzaken⁴ wordt regelmatig geconfronteerd met situaties waarbij de burger verklaart geen brondocument te kunnen overleggen. Op dat moment moet vervolgens worden bepaald, of deze burger moet worden toegelaten tot het afleggen van een VOE. Hierbij moet de ambtenaar burgerzaken dan een aantal afwegingen maken. Ook moet een onderscheid worden gemaakt tussen de verschillende situaties waarbij een VOE kan worden afgelegd.

2. In welke situaties kan iemand een verklaring onder eed afleggen?

Er moet niet te snel worden overgegaan tot het opmaken van een verklaring onder eed of belofte. De ambtenaar burgerzaken zal zich er eerst van moeten vergewissen, dat het voor betrokkene zo goed als onmogelijk is om het gevraagde document alsnog te verkrijgen. Het mag echter nooit voorkomen, dat een burger die aan alle inschrijvingscriteria voldoet niet wordt ingeschreven, om reden dat hij op het moment van aangifte geen brondocumenten kan overleggen. De burger zal in dat geval altijd met minimale persoonsgegevens moeten worden opgenomen (zie ook Hoofdstuk 5. De VOE bij inschrijving in de BRP).

Hieronder volgen drie voorbeelden van situaties waarin een VOE onvermijdelijk is.

Situatie 1

Het brondocument is verloren gegaan en het is niet meer mogelijk een vervangend document te verkrijgen uit het land van herkomst van de betrokkene. Om dit vast te stellen kan eerst nog om een verklaring van de autoriteiten uit het betrokken land worden gevraagd waaruit dat blijkt. Denk hier bijvoorbeeld aan akten van de burgerlijke stand die verloren zijn gegaan door brand of oorlogsgeweld.

Situatie 2

Van bepaalde landen is algemeen bekend dat daar geen (betrouwbare) documenten vandaan kunnen komen. Denk hierbij aan landen die in een burgeroorlog zijn verwickeld.

Een bekend voorbeeld op dit moment is Somalië. Het heeft geen zin om van een Somaliër te verlangen dat hij een betrouwbaar document laat komen uit Somalië. Het is immers duidelijk dat aan dit verzoek niet kan worden voldaan.

Situatie 3

Het is logisch om vreemdelingen (bijvoorbeeld vluchtelingen) die iets hebben te vrezen van de autoriteiten in hun land van herkomst, niet te verplichten om in contact te treden met de eigen autoriteiten voor het opvragen van documenten.

⁴ Daar waar in de tekst de term burgerzaken is vermeld, wordt ook iedere andere term bedoeld voor afdelingen die zaken voor de burger afhandelen, zoals publiekszaken.

In een dergelijk geval kan deze vreemdeling worden toegelaten tot het afleggen van de VOE.

Voor het bepalen van deze gevallen kan aansluiting worden gezocht bij de zogenaamde legalisatiecircularie.⁵

Daarnaast komt het voor dat niet alle gegevens zijn te ontlelen aan een brondocument.

Situatie 4

In een brondocument zoals een reisdocument of een geboorteakte staat alleen een geboorteaar vermeld en geen geboortedatum. Als de vreemdeling zijn geboortedatum weet en deze is niet aan een ander brondocument te ontlelen, dan kan hij een VOE afleggen voor de ontbrekende gegevens. Dit kan ook het geval zijn bij een inschrijving van een buitenlandse geboorteakte in Den Haag.

In de buitenlandse geboorteakte ontbreken de oudergegevens. Oudergegevens kunnen dan worden ontleend aan een VOE. Dat geldt ook als die buitenlandse akte is ingeschreven in Den Haag.

Maar let op! Als in Den Haag een geboorteakte is opgemaakt omdat de geboortegegevens zijn vastgesteld door de Rechtbank Den Haag (artikel 1:25c BW), maar waarbij geen oudergegevens zijn vastgesteld of alleen een geboorteaar, dan kan er **geen** VOE worden gebruikt voor ontlening van die oudergegevens of aanvulling van de geboortedatum. Want dat zou dan betekenen dat de VOE de vaststelling van de rechtbank overruled, terwijl de rechtbank dus kennelijk niet zelfstandig in staat was om deze ouders of geboortedatum. In dit geval wordt betrokkene wederom verwezen naar de Rechtbank Den Haag om verbetering van de beschikking te vragen (artikel 1:25d BW)

⁵ Circulaire legalisatie en verificatie van buitenlandse bewijsstukken betreffende de staat van personen, alsmede de toepassing van DNA-onderzoek van 16 december 2015, geldig van 1 januari 2016 tot en met 1 januari 2020 (Staatscourant nr. 46341 van 21 december 2015)

2.1 De verklaring onder eed en de legalisatiecirculaire

De legalisatiecirculaire van 16 december 2015 van het ministerie van Veiligheid en Justitie is onverkort van toepassing op documenten die ten behoeve van de opname van gegevens in de BRP worden overgelegd.

Voor de vraag of van de burger kan worden gevergd, dat hij bij zijn eigen autoriteiten een brondocument opvraagt dan wel een VOE kan afleggen, kan aansluiting worden gezocht bij deze legalisatiecirculaire. In de legalisatiecirculaire is een aantal situaties genoemd waarin men ontheven kan worden van de verplichting om een document te laten legaliseren. Het betreft hier situaties met vreemdelingen waarvan is bepaald dat het niet redelijk is te verlangen dat zij zich in contact stellen met de eigen autoriteiten om een legalisatie te verkrijgen en vreemdelingen die op grond van verdragen zijn vrijgesteld.

Betekent dit dat van al deze vreemdelingen niet kan worden verlangd dat ze een document overleggen? Betekent dit ook dat zij vervolgens moeten worden toegelaten tot het afleggen van een VOE?

Neen, dat is geen automatisme. Het hierna volgend overzicht maakt dat duidelijk.

In de circulaire is een aantal situaties genoemd, waarin men ontheven kan worden van de verplichting om een overgelegd document te laten voorzien van een legalisatie of apostille.

1. Betrokkene overlegt een document dat valt onder een verdrag dat voorziet in afschaffing van legalisatie en dus van apostille.
2. Betrokkene overlegt een document dat is opgemaakt en afgegeven in Indonesië, Nieuw-Guinea of Suriname vóór de onafhankelijkheid op respectievelijk 27 december 1949, 1 oktober 1962 en 25 november 1975.
3. Betrokkene overlegt een document terwijl hij al eerder met betrekking tot hetzelfde rechtsfeit een gelegaliseerd document heeft overgelegd.

Toelichting bij de categorieën 1 en 2 en 3

Bij deze categorie burgers wordt er vanuit gegaan dat zij een document overleggen. Indien dit niet het geval is, dienen ze hiervoor alsnog zorg te dragen. De hier bedoelde documenten hoeven alleen niet te worden gelegaliseerd. Let op: Als de burger echter voldoet aan alle criteria om te worden ingeschreven in de BRP, dient hij direct te worden ingeschreven onder overlegging van de brondocumenten die hij op dat moment heeft. Bij het ontbreken van die brondocumenten worden de eigen persoonsgegevens ontleend aan een VOE (zie ook Hoofdstuk 5. De VOE bij inschrijving in de BRP).

4. Betrokkene is in het bezit van een verblijfsvergunning asiel voor onbepaalde tijd op grond van artikel 33 van de Vreemdelingenwet 2000 wat blijkt uit verblijfsdocument IV.

5. Betrokkene is in het bezit van een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd op grond van artikel 28 van de Vreemdelingenwet 2000 wat blijkt uit verblijfsdocument III. Betrokkene is vrijgesteld van het paspoortvereiste.

Toelichting bij de categorieën 4 en 5

Het betreft hier vreemdelingen, die al beschikken over een vergunning tot verblijf, waardoor het aannemelijk is dat ze langdurig in Nederland zullen gaan verblijven. Het is in die gevallen voor die burgers en voor de overheid van belang, dat de gegevensset in de BRP zo volledig mogelijk is. Dit is een reden voor de overheid om de betrokkene, bij gebrek aan een sterker brondocument, een VOE te laten afleggen om daaraan de gegevens te ontlelen. Gezien de status van deze vreemdelingen kan niet van hen worden verlangd, dat zij een brondocument aanvragen in het land van herkomst. Hierbij wordt opgemerkt dat van een erkend toegelaten vluchteling, die later het Nederlanderschap verkrijgt, uiteraard nog steeds niet kan worden geëist dat hij of zij in contact treedt met de autoriteiten van het land van herkomst.

6. Betrokkene is in het bezit van een geldige verblijfsvergunning regulier voor bepaalde tijd op grond van artikel 14 van de Vreemdelingenwet 2000 wat blijkt uit verblijfsdocument.

Toelichting bij de categorie 6

In tegenstelling tot de vreemdelingen die behoren tot categorie 4 en 5, zijn deze vreemdelingen niet in het bezit van een vergunning tot verblijf die recht geeft op een langdurig verblijf. De kans bestaat dat deze mensen Nederland weer dienen te verlaten indien de situatie in het land van herkomst dusdanig is verbeterd, dat het niet langer meer gevaarlijk wordt geacht of omdat het asielverzoek wordt afgewezen. Ervaring leert echter dat vreemdelingen die in het bezit zijn van een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (verblijfsdocument 1), voor langere tijd in ons land verblijven en zelfs het recht kunnen krijgen om in Nederland te werken. Het is daarom in het belang van de Nederlandse overheid en in het belang van betrokkene dat een zo volledig mogelijke gegevensset in de BRP wordt geregistreerd. Omdat de situatie in het land van herkomst meestal zodanig is, dat niet kan worden verlangd dat contact wordt gezocht met de eigen autoriteiten voor het opvragen van brondocumenten, zal bij het ontbreken hiervan worden teruggevallen op de ontleening van gegevens aan een VOE.

7. Betrokkene heeft een asielverzoek gedaan (W-document), terwijl hierop nog niet tot in hoogste instantie is beslist en betrokkene mag de beslissing in Nederland afwachten.

Toelichting bij de categorie 7

Een bijzondere positie is die van de asielzoekers. Zolang op het asielverzoek nog niet tot in hoogste instantie is beslist, genieten deze vreemdelingen een beschermde positie. Er kan en mag van hen niet worden verlangd, dat zij in contact treden met de autoriteiten van het land van herkomst. Om deze reden is deze groep vreemdelingen ook uitgezonderd van de verplichting een brondocument, zo ze deze al kunnen

overleggen, van legalisatie of apostille te laten voorzien. Bij het ontbreken van brondocumenten zullen de gegevens dan ook ontleend moeten worden aan de VOE.

3. Beperkingen aan het gebruik van de verklaring onder eed

Net als bij een 'gewoon' brondocument worden niet alle gegevens uit een VOE klakkeloos overgenomen in de BRP. Er zal altijd moeten worden beoordeeld of de gegevens, die zijn verklaard, overeenstemmen met het Nederlandse recht. Ook moeten de gegevens voldoen aan de gewoonten, gebruiken en wetten van het land van herkomst. Een aantal voorbeelden verduidelijkt dit.

Voorbeeld 1

Het is in sommige landen gebruik om de datums op de Amerikaanse wijze te registreren. Er wordt dan bijvoorbeeld als geboortedatum 19600315 opgegeven. In de BRP wordt dan uiteraard 15 maart 1960 geregistreerd.

Voorbeeld 2

De burger verklaart dat hij een geslachtsnaam en voornamen heeft. Hij is echter afkomstig uit een land waar alleen een naamsketen wordt gevoerd. Betrokkene wordt in dat geval ingeschreven met een naamsketen.

Voorbeeld 3

De burger verklaart in een plaats te zijn geboren, die echter op de datum van geboorte een andere naam had (bijvoorbeeld Ghana, maar dat was voorheen Goudkust). In dat geval wordt de naam (en het land) geregistreerd zoals het op het tijdstip van geboorte luidde⁶.

Naast bovenstaande praktische zaken zijn er, in zijn algemeenheid, drie beperkingen voor het gebruik van de VOE. Ze worden hieronder genoemd en toegelicht.

3.1 Gegevens over de burgerlijke staat betreffende familierechtelijke betrekkingen

In het eerste lid van artikel 2.10 van de Wet BRP is een beperking beschreven over de ontleening van gegevens betreffende familierechtelijke betrekkingen aan een VOE. Het gaat dan om gegevens over ouders, kinderen, huwelijken en/of geregistreerde partnerschappen en (ex-)echtgenoten en/of partners.

Indien aannemelijk is dat er – wellicht op termijn:

- een buitenlandse akte over dat feit,
- of over dat feit gedane rechterlijke uitspraak,

⁶ De BRP-landentabel (Tabel 34) kan hierbij ondersteunen.

- of een beëdigde verklaring op grond van artikel 1:45 BW⁷,
- of een verklaring van de bevoegde autoriteiten waarin dat feit is vermeld,

kan worden overgelegd, mogen deze gegevens niet worden ontleend aan een VOE. Op de persoonslijst zijn gegevens over de ingeschrevene onmisbaar. Het betreft hier gegevens over de naam, geboorte, het geslacht en het adres. Deze burgerlijke-staat-gegevens over de persoon zullen, indien officiële brondocumenten ontbreken, in alle gevallen moeten worden ontleend aan een VOE (zie ook Hoofdstuk 5. De VOE bij inschrijving in de BRP).

Gegevens over de familierechtelijke relaties zijn niet onontbeerlijk voor het administratieve verkeer ten aanzien van een ingeschrevene. Betrokkene en de overheid hebben wel belang bij deze gegevens. Dit belang weegt echter niet op tegen het nadeel van gegevens die worden ontleend aan een naar zijn aard zwak brondocument als de VOE. Die gegevens worden immers vervolgens in de BRP geregistreerd en worden van daaruit (wellicht zijnde onjuist) verstrekt aan andere instanties en gaan een rol spelen in het rechtsverkeer.

Het niet opnemen op de BRP-persoonslijst van gegevens over familierechtelijke relaties heeft in veel gevallen geen wezenlijke gevolgen voor rechten en verplichtingen in de bestuursrechtelijke sfeer. Denk hierbij aan de kinderbijslag, de AOW of belastingheffing.

Samenwonenden hebben immers al op tal van punten dezelfde rechten en plichten als gehuwden. Voor pleegkinderen gelden ook veelal dezelfde rechten en verplichtingen als voor de eigen kinderen. Uit de BRP kan ook altijd blijken of alle betrokkenen op hetzelfde adres zijn ingeschreven waarna de verschillende instanties daarvan op de hoogte kunnen worden gesteld.

Het overleggen van officiële brondocumenten kan echter langere tijd in beslag nemen. Vooral als wordt bedacht, dat deze documenten ook vaak moeten worden voorzien van een legalisatie of apostille. Toch zal in dergelijke gevallen moeten worden gewacht op dit brondocument alvorens deze gegevens in de basisregistratie opgenomen mogen worden. Er kan moeilijk worden aangegeven wat een redelijke termijn is om te wachten op deze documenten. Het is bekend dat het aanvragen en legaliseren van documenten in het ene land langer duurt dan in het andere land. Als richtlijn kan een maximale termijn van zes maanden in acht worden genomen.

Slechts indien bij de gemeente overtuigend is aangetoond dat alle moeite is gedaan, maar dat het niet mogelijk is om de gevraagde brondocumenten binnen een redelijke termijn te verkrijgen kan alsnog een afspraak worden gemaakt voor het laten afleggen van een VOE.

Als echter op voorhand vastgesteld is dat er geen zicht op dat brondocumenten binnen afzienbare tijd kunnen worden verkregen, dan kan direct overgegaan worden

⁷ Betreft een verklaring van een aanstaande echtgenoot aan de ambtenaar van de burgerlijke stand ten overstaan van wie het huwelijk zal worden voltrokken inhoudende: het geslacht, de plaats, het land en, zo nauwkeurig mogelijk, de datum van geboorte evenals de persoonsgegevens van de ouders.

tot het afleggen van een VOE over de gegevens van gerelateerden. Denk hierbij aan het inschrijven van ongedocumenteerde vluchtelingen.

3.2 Strijdigheid met de Nederlandse openbare orde

Artikel 2.10, lid 2 van de Wet BRP verbiedt om aan een VOE gegevens te ontlelen voor registratie in de BRP, indien de feiten die daarin staan vermeld niet voor erkenning in aanmerking komen wegens strijdigheid met de Nederlandse openbare orde.

Wanneer is er sprake van strijd met de Nederlandse openbare orde?

Dit zal moeten worden beoordeeld naar het Nederlands internationaal privaatrecht (IPR). Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat feiten naar het recht van een ander land op zichzelf rechtsgeldig zijn, maar naar Nederlands IPR niet kunnen worden erkend. Denk hierbij aan een huwelijk van een minderjarige. Denk ook aan de toepassing van de conflictregels over de erkenning van huwelijken of namen die volgen uit Boek 10 van het Burgerlijk Wetboek.

Ook kan de strijdigheid met de Nederlandse openbare orde een rol spelen als naar regels van Nederlands IPR elementaire processuele regels niet in acht zijn genomen. Een bekend voorbeeld hiervan is het verzoek tot wijziging van de geboortedatum. Hierover hebben de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State en diverse rechtbanken uitspraken gedaan die er op neer komen dat de gestelde nieuwe gegevens door een bevoegde (rechterlijke) instantie moeten zijn vastgesteld en dat een behoorlijk onderzoek moet hebben plaatsgevonden.

3.3 De gegevens vermeld in de VOE zijn kennelijk onjuist

Artikel 2.10, lid 3 van de Wet BRP verhindert dat gegevens worden ontleend aan de VOE, indien aannemelijk is dat deze gegevens niet juist zijn.

Hiervan kan bijvoorbeeld sprake zijn als de ambtenaar burgerzaken wordt geconfronteerd met tegenstrijdige verklaringen. Denk hierbij aan een verklaring van een vrouw die wegens gezinshereniging naar Nederland komt, maar bij het afleggen van de VOE andere huwelijksgegevens opgeeft dan haar echtgenoot in het verleden had verklaard.

Ook kan het voorkomen dat de VOE andere gegevens bevat dan het 'Rapport van eerste of nader gehoor' (zie Hoofdstuk 4).

Wanneer iemand beweert dat tussen de geboortedatum van twee 'eigen' kinderen slechts drie maanden zit, is ook waakzaamheid geboden.

3.4 De gegevens in de VOE vergelijken met andere beschikbare registraties

Het vierde lid van artikel 2.10 van de Wet BRP schrijft voor, dat de gegevens uit de VOE voor zover mogelijk worden vergeleken met andere registers of brondocumenten waarin deze gegevens zijn geregistreerd. In eerste instantie wordt gezocht in de BRP (inclusief de RNI) of daar al gegevens zijn geregistreerd. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een gezinshereniging waarbij de vrouw aangifte doet van vestiging, maar de man al is geregistreerd met vermelding van gegevens over zijn huwelijk en huwelijkspartner.

Ook kan gedacht worden aan de registratie van een kind in de BRP op basis van aangifte van vestiging, waarvan de vader of moeder al is geregistreerd, met vermelding van kindgegevens op de persoonslijst. Daarnaast kan worden gedacht aan het vergelijken van de gegevens die bekend zijn bij de IND. (Zie Hoofdstuk 4 Rapport van eerste en nader gehoor).

3.5 gegevens over huwelijk/geregistreerd partnerschap

In het eerste lid van artikel 2.9 van de Wet BRP is een beperking beschreven over de ontlending van gegevens betreffende huwelijk⁸ aan een VOE.

Aan een VOE mogen niet direct gegevens ontleend worden over het huwelijk dat is gesloten tussen echtgenoten van wie ten minste één vreemdeling is. Eerst moeten de echtgenoten een verklaring hebben afgelegd dat hun huwelijk niet is aangegaan met het oogmerk om verblijfsrecht in Nederland te verkrijgen.

Deze verklaring is niet nodig als:

- er sinds de huwelijksvoltrekking tenminste 10 jaren zijn verstreken
- het huwelijk inmiddels geëindigd is
- de gegevens ambtshalve opgenomen worden
- de vreemdeling al rechtmatig in Nederland verblijft, als bedoeld in artikel 8, onder b, d of e van de Vreemdelingenwet 2000

⁸ Dit geldt, o.g.v. het derde lid van artikel 2.9 wet BRP, ook voor geregistreerde partnerschappen. Voor de leesbaarheid is uitsluitend de term huwelijk vermeld

4 Rapport van eerste en nader gehoor

Iedere vreemdeling die asiel wil aanvragen in Nederland krijgt een gesprek (eerste gehoor) met een medewerker van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) van het ministerie van Veiligheid en Justitie. Dit gesprek vindt plaats met behulp van een tolk. In dit gesprek wordt onder andere gevraagd naar de naam, de geboortedatum en uit welk land men vandaan komt. Tevens worden vragen gesteld over onder meer de reisroute die de vreemdeling heeft gevolgd.

Na afloop van dit gesprek wordt gevraagd of de vreemdeling asiel wil aanvragen. Hiertoe moet de vreemdeling dan een formulier ondertekenen. Met het ondertekenen van het formulier geeft de vreemdeling toestemming aan de IND een onderzoek in te stellen. Er wordt dan onder andere onderzocht of de vreemdeling bekend is bij de Nederlandse overheid en of hij al elders in Europa een asielpcedure heeft lopen.

Indien de vreemdeling vervolgens besluit een asielaanvraag in te dienen, vindt er nog een gesprek plaats. Dit gesprek wordt ook wel 'nader gehoor' genoemd. Dit nader gehoor wordt afgenomen door een medewerker van de IND. Ook bij dit gesprek is een onpartijdige tolk aanwezig en er mag ook iemand van Vluchtelingenwerk Nederland of een andere (rechts)hulpverlener aanwezig zijn. Tijdens dit gesprek moet de vreemdeling zoveel mogelijk vertellen over zichzelf en over de redenen waarom hij asiel heeft aangevraagd. Ook kan de vreemdeling daarbij documenten overleggen die hij van belang acht voor de asielaanvraag. Dit gesprek wordt vastgelegd in een zogeheten 'Rapport van nader gehoor'. Bij het vaststellen van de (persoons)gegevens wordt de uiterste zorgvuldigheid in acht genomen. Pas na uitvoerig bestuderen van de verklaring en soms na overleg met Vluchtelingenwerk en/of andere rechtshulpverleners wordt deze verklaring ondertekend door de vreemdeling.

4.1 Rapport van eerste en nader gehoor en burgerzaken

Waarom kan het 'Rapport van eerste of nader gehoor' van belang zijn voor de afdeling Burgerzaken?

Bij inschrijving van een vreemdeling op grond van een aangifte van verblijf en adres moeten in principe gelegaliseerde brondocumenten worden overgelegd. In die gevallen waarin een vreemdeling brondocumenten kan overleggen die zijn voorzien van de benodigde legalisaties en er geen twijfel is over de authenticiteit, is het 'Rapport van nader gehoor' minder van belang. Immers alle gegevens kunnen dan worden ontleend aan die brondocumenten.

Het ligt vaak anders als het gaat om vluchtelingen of vreemdelingen met een verblijfsvergunning op humanitaire gronden. Deze mensen zijn veelal niet in het bezit van brondocumenten en er kan van hen niet worden verlangd dat zij in het land van herkomst documenten aanvragen.

Natuurlijk wordt er, ook bij deze mensen, wel naar brondocumenten gevraagd. De ervaring leert dat er soms wel brondocumenten zijn, maar dat de vreemdeling deze niet durft te tonen. Ook komt het voor dat het brondocument in het bezit is van de

Vreemdelingenpolitie of de IND. Verder doorvragen heeft vaak tot gevolg, dat er toch documenten boven tafel komen. Het probleem bij deze documenten is echter vaak dat ze niet zijn gelegaliseerd.

Wanneer deze vreemdelingen echt geen documenten bezitten, dan komen ze, op grond van artikel 2.8, lid 2 onder e van de Wet BRP in aanmerking voor ontlening van gegevens aan de VOE. In het vierde lid van artikel 2.10 van de Wet BRP is de verplichting opgenomen om alvorens de gegevens aan de VOE te ontlenen deze eerst, indien mogelijk, worden vergeleken met gegevens die al bekend zijn in de BRP en met andere registraties en geschriften⁹. In dat soort situaties kan, ter verificatie en ondersteuning, goed gebruik worden gemaakt van het 'Rapport van eerste en/of nader gehoor'.

De gegevens van de VOE kunnen worden vergeleken met de gegevens uit het 'Rapport van eerste en/of nader gehoor'. Ook (niet) gelegaliseerde brondocumenten kunnen we vergelijken met de gegevens uit dit rapport.

Worden er grote verschillen geconstateerd, dan kan de vreemdeling daarmee worden geconfronteerd. Op deze manier worden niet alleen 'juiste gegevens' verkregen, maar kunnen ook dubbelinschrijvingen worden voorkomen.

Indien niet aannemelijk kan worden gemaakt dat de gegevens die zijn vermeld in het 'Rapport van eerste of nader gehoor' onjuist zijn, moet worden overwogen om de daarvan afwijkende gegevens van de VOE op grond van artikel 2.10, lid 3 van de Wet BRP wegens kennelijke onjuistheid niet op te nemen in de BRP (zie paragraaf 3.3) en/of een nader onderzoek in te (laten) stellen. Gezien de zorgvuldigheid waarmee het rapport nader gehoor tot stand komt, moet ervan worden uitgegaan dat de verklaring die destijds is afgelegd, ook over zaken als persoonsgegevens en huwelijksgegevens, juist is.

4.2 Privacy

De gegevens in het 'Rapport van eerste of nader gehoor' zijn privacygevoelig. Daarom moeten we er op letten dat we deze gegevens zorgvuldig gebruiken. Het gaat bij de inschrijving in de BRP alleen om de persoonsgegevens. Andere gegevens die in het rapport van eerste of nader gehoor staan, zoals het vluchtverhaal of de achtergrond van de vreemdeling, zijn dus niet van belang. Als de vreemdeling om deze reden bezwaar heeft tegen overlegging van de gegevens, vraag dan alleen om de persoonsgegevens. Soms kunnen deze gegevens eenvoudig worden afgesplitst. Ga er dus zorgvuldig mee om.

Het gebruik van het 'Rapport van eerste en nader gehoor' kan eraan bijdragen dat de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de gegevens in de BRP worden verhoogd. Door te voorkomen dat vreemdelingen verschillende verklaringen afleggen, kunnen we dubbelinschrijvingen tegengaan. Het 'Rapport van eerste en nader gehoor' lost zeker niet alle problemen op waarmee de ambtenaar burgerzaken wordt geconfronteerd, wanneer hij de juiste brondocumenten tracht te achterhalen. Het rapport kan echter

⁹ Voor nadere beschrijving zie hoofdstuk 3.4

wel een aanvulling zijn bij de beoordeling van de verklaring onder eed en ongelegaliseerde brondocumenten.

5 De verklaring onder eed bij inschrijving in de BRP

Als een burger aangifte doet van verblijf en adres voor een eerste inschrijving in de BRP als ingezetene, moet hij aan een aantal voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden staan genoemd in artikel 2.4 van de Wet BRP.

Ten eerste mag hij niet al zijn ingeschreven in de basisregistratie (dus ook niet in de RNI), ten tweede moet bij de gemeente een redelijke verwachting bestaan dat hij gedurende een half jaar twee derde van de tijd in Nederland verblijf zal houden. Verder moet de identiteit van betrokkene deugdelijk kunnen worden vastgesteld en tot slot moet hij de Nederlandse nationaliteit bezitten of rechtmatig in Nederland mogen verblijven.

Het betreft hier dan ook vreemdelingen die een aanvraag hebben ingediend voor een vergunning tot verblijf en de beslissing hierop in Nederland mogen afwachten, EU-burgers die hier een vrije termijn mogen verblijven, visumhouders of toeristen (hoewel deze groep vermoedelijk niet aan de termijn van 4 maanden verblijf in Nederland zal voldoen) en vreemdelingen die niet kunnen worden uitgezet bijvoorbeeld wegens ziekte.

Een identiteitsdocument als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht (Staatsblad 1993, 660) vormt het aangewezen middel om op deugdelijke wijze iemands identiteit vast te stellen. De beleidslijn van het gemeentebestuur dient dan ook te zijn dat in de betreffende gevallen overlegging van een dergelijk document wordt gevraagd.

In artikel 2.52 van de Wet BRP is aan de burger de verplichting opgelegd desgevraagd zelf een dergelijk document te overleggen. Het gaat dan om één van de volgende documenten:

- Geldig Nederlands nationaal paspoort.
- Geldig Nederlands diplomatiek paspoort.
- Geldig Nederlands dienstpaspoot.
- Geldig Nederlands reisdocument voor vluchtelingen.
- Geldig Nederlands reisdocument voor vreemdelingen.
- Geldig Nederlands faciliteiten paspoort.
- Geldig Nederlands tweede paspoort.
- Geldig Nederlandse identiteitskaart.
- Geldig vervangende Nederlandse identiteitskaart
- Geldig nationaal, diplomatiek of dienstpaspoot afgegeven door een lidstaat van de EU of EER aan hun **eigen onderdanen**.
- Geldig Nederlands rijbewijs
- Geldig EU, EER of Zwitsers rijbewijs.
- Geldige verblijfsdocumenten (of reisdocumenten met verblijfssticker)
- Geldig Identiteitsbewijs W.

- Geldig identiteitsbewijs afgegeven op grond van een NAVO-verdrag voor NAVO militairen die voor dienstuitoefening in Nederland verblijven.
- Geldig identiteitsbewijs dat is afgegeven aan militairen behorende tot een krijgsmacht die op een korte afstand van de Nederlandse grens in België of in Duitsland op grond van de NAVO verdragen is gestationeerd, en welke militairen in Nederland wonen of Nederland vrijwel dagelijks bezoeken.

Zoals bekend is een belangrijk uitgangspunt van de Wet BRP dat gegevens alleen worden geregistreerd als daaraan een brondocument ten grondslag ligt.

Indien een burger voldoet aan de criteria om te worden ingeschreven in de basisadministratie, *dient hij ook zo spoedig mogelijk te worden ingeschreven* met in ieder geval de minimale gegevens (verplichte categorieën) en de overige gegevens die kunnen worden ontleend aan een brondocument. Deze brondocumenten kunnen niet altijd worden overgelegd op het moment van de aangifte van verblijf en adres. Voorbeelden hiervan zijn een huwelijksakte uit het buitenland die de burger op het moment van aangifte niet bij zich heeft of aan een geboorteakte van zijn kind, welke akte op dat moment nog niet is gelegaliseerd. Dit soort aanvullende bewijsstukken kunnen dus eventueel later worden overgelegd (zie ook paragraaf 3.1).

De persoonslijst is onderverdeeld in verplichte en niet verplichte categorieën. Een verplichte categorie dient altijd te worden opgenomen. Het betreft hier de minimale gegevens om een persoonslijst te kunnen vormen. De verplichte categorieën zijn:

01 PERSOON
02 OUDER 1
03 OUDER 2
07 INSCHRIJVING
08 VERBLIJFPLAATS

Het bestaan van de verplichte categorieën houdt in dat, ook als geen Brondocumenten, zoals genoemd in artikel 2.8 van de Wet BRP, kunnen worden overgelegd, maar de burger voor het overige wel voldoet aan de inschrijvingscriteria, hij toch behoort te worden ingeschreven in de BRP, zij het met een minimale gegevensset.

Dit is bijvoorbeeld het geval als een asielzoeker alleen een verblijfsdocument van de IND kan overleggen. Dit verblijfsdocument geldt wel als een document, zoals genoemd in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht, maar niet als brondocument voor burgerlijke staatgegevens zoals genoemd in artikel 2.8 van de Wet BRP. Een dergelijk document wordt dus wel gebruikt om de identiteit vast te stellen, maar mag niet worden gebruikt om er BRP-gegevens aan te ontleen.

Let op!

Het mag nooit voorkomen, dat een burger die aan alle inschrijvingscriteria voldoet, er is dus ook geen twijfel aan de identiteit, niet wordt ingeschreven, omdat hij geen brondocumenten kan overleggen. In dat geval wordt een persoonslijst met een minimale gegevensset aangelegd.

Indien een burger op het moment van aangifte dus geen brondocument kan overleggen, zullen zijn gegevens moeten worden ontleend aan een eigen verklaring onder eed of belofte.

Gegevens over ouders mogen hieraan niet altijd worden ontleend (zie Hoofdstuk 3). In dat geval worden in de categorieën 02 OUDER 1 en 03 OUDER 2 standaardwaarden ingevuld. De reden dat de categorieën 02 OUDER 1 en 03 OUDER 2 verplicht zijn, vindt zijn grond in de achterliggende gedachte dat iemand (biologisch gezien) altijd een vader en een moeder heeft.

Als echter op voorhand vastgesteld is dat er geen zicht op dat brondocumenten binnen afzienbare tijd kunnen worden verkregen, dan kan direct overgegaan worden tot het afleggen van een VOE over de gegevens van gerelateerden, zoals huwelijksgegevens of kindgegevens. Denk hierbij aan het inschrijven van ongedocumenteerde vluchtelingen.

6 De verklaring onder eed en artikel 2.17 Wet BRP

6.1 artikel 2.17 bij een inschrijving in de BRP

Sinds 6 januari 2014 kan voor vreemdelingen, die op grond van aangifte van verblijf en adres in de BRP worden ingeschreven als ingezetene op grond van artikel 2.4 Wet BRP een mededeling 2.17¹⁰ worden opgevraagd. Dit moet gedaan worden als de geboortedatum en/of nationaliteit niet aan documenten als bedoeld in artikel 2.8 of 2.15 kan worden ontleend. De mededeling 2.17 bevat de gegevens die de minister van V&J heeft vastgesteld bij de toelating van de vreemdeling.

Slechts in uitzonderlijke gevallen zal voor (het aanvullen van een gedeeltelijk) onbekende geboortedatum gebruik worden gemaakt van de verklaring ex. artikel 2.17. Bij het ontbreken van een brondocument als bedoeld in artikel 2.8, lid 2, onder a t/m d van de Wet BRP voor een burgerlijke staat gegeven zoals een geboortedatum, bestaat immers de mogelijkheid dat de (ex-)vreemdeling een verklaring onder eed aflegt over de ontbrekende gegevens. Dat geldt ook in de situatie dat een brondocument wordt overgelegd met een (deels) onbekende geboortedatum. Alleen in het geval de burger zelf niet zeker weet wat zijn geboortedatum is ('ik weet dat ik 35 jaar oud ben, maar niet precies op welke dag ik ben geboren') kan de VOE niet worden gebruikt. Er bestaat dan immers twijfel over de juistheid van het gegeven (artikel 2.10, lid 3 Wet BRP).

Twijfel over de juistheid van het gegeven kan ook ontstaan, als uit het onderzoek naar de juistheid van de VOE blijkt dat hij eerder heeft verklaard, bijvoorbeeld bij de IND, zijn geboortedatum niet te weten. In dat geval wordt geadviseerd om de VOE niet te volgen, maar een mededeling ex. artikel 2.17 op te vragen bij de IND.

6.2 artikel 2.17 bij een correctieverzoek

Door de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 15 juli 2015¹¹ geldt het opvragen van de mededeling 2.17 ook voor oude gevallen. Ingezetenen van vóór 6 januari 2014 kunnen een correctieverzoek indienen als ze een onvolledige geboortedatum hebben of een onbekende nationaliteit. Het is echter geen verplichting van de reeds ingezetene om een correctieverzoek in te dienen. Ook in deze gevallen kan, bij het ontbreken van sterkere brondocumenten, de VOE worden gebruikt voor de aanvulling van de geboortedatum. In een paar gevallen is dat echter niet mogelijk.

Een reden om de verklaring onder eed niet te gebruiken voor de aanvulling van de geboortedatum is, dat betrokkene al eerder een VOE heeft afgelegd, en daarbij ook niet kon verklaren wat zijn volledige geboortedatum is. Het is dan niet logisch de burger in dit geval toe te laten tot het afleggen van een nieuwe VOE. Slechts een

¹⁰ Aan een mededeling ex 2.17 wet BRP worden gegevens m.b.t. geboortedatum en/of nationaliteit ontleend. Omdat aan een VOE geen nationaliteitsgegevens ontleend mogen worden, wordt nationaliteit in deze handreiking verder niet beschreven.

¹¹Raad van state, Afdeling Bestuursrechtspraak, 201409597/1/A3. Datum uitspraak: 15 juli 2015

sterker document kan in dit geval uitkomst bieden. Kan dit niet worden overgelegd, dan kan een mededeling ex. artikel 2.17 worden opgevraagd. De burger moet dan wel akkoord gaan met de registratie van zijn geboortedatum zoals vastgesteld door de IND. Ook als dit een fictieve datum zoals 1 juli is.

Een andere reden is dat er twijfel over de juistheid van het gegeven is ontstaan, als uit het onderzoek naar de juistheid van de VOE blijkt dat hij eerder heeft verklaard, bijvoorbeeld bij de IND, zijn geboortedatum niet te weten. In dat geval wordt geadviseerd om de VOE niet te volgen, maar een mededeling ex. artikel 2.17 op te vragen bij de IND.

7 Het afleggen van de verklaring onder eed

In dit hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op een aantal praktische vragen waar de ambtenaar burgerzaken mee wordt geconfronteerd, wanneer er moet worden overgegaan tot het afleggen van een verklaring onder eed.

7.1 Informatie vooraf

Voordat de VOE wordt afgelegd, zal de burger moeten worden verteld wat het belang is van deze verklaring. Hij zal met de gegevens die worden ontleend aan de VOE bekend worden bij de diverse overheidsinstanties en als zodanig deel gaan uitmaken van het Nederlandse administratieve verkeer en rechtsverkeer. Dat betekent dat aan de verklaring authentieke waarde wordt toegekend. In de praktijk worden de gegevens die worden ontleend aan de VOE niet snel gewijzigd. Dit is alleen mogelijk indien een sterker brondocument wordt overgelegd.

Vertel de burger ook dat de VOE wordt afgelegd onder eed of belofte. Indien blijkt dat een valse verklaring wordt afgelegd is betrokkene strafbaar op grond van artikel 1:207 Wetboek van Strafrecht. Dit kan leiden tot een strafvervolgning van maximaal zes jaar of een geldboete van de vierde categorie (€ 20.500 (2018)).

Overtuigt u ervan dat de burger na uw uitleg over het bovenstaande alles goed heeft begrepen.

7.2 Bij wie wordt een verklaring onder eed afgelegd?

In artikel 2.8, lid 2 onder e, van de Wet BRP is vastgelegd dat de VOE wordt afgelegd ten overstaan van een door het gemeentebestuur aangewezen ambtenaar.

Dit betekent dat niet elke ambtenaar burgerzaken bevoegd is om een VOE te laten afleggen. Het is ook niet zo dat een ambtenaar van de burgerlijke stand automatisch bevoegd is om een dergelijke verklaring in ontvangst te nemen. De betreffende ambtenaar moet *bij besluit* zijn aangewezen door of namens het college van B&W.

7.3 Wanneer wordt een verklaring onder eed afgelegd?

In Hoofdstuk 5 is benadrukt dat, indien is bepaald dat betrokkene moet worden ingeschreven in de BRP, dit in ieder geval zo spoedig mogelijk, moet gebeuren met een minimale gegevensset (de verplichte categorieën). De overige gegevens, meestal gegevens die betrekking hebben op de familierechtelijke betrekkingen met ouders, echtgenoten en kinderen, kunnen eventueel later worden toegevoegd.

Uiteraard geldt dat aan betrokkene, voordat hij een VOE over familierechtelijke betrekkingen gaat afleggen, eerst de gelegenheid moet worden geboden om de gevraagde brondocumenten te verkrijgen. De burger zal hiervoor ook moeite moeten doen.

Houd er hierbij rekening mee dat het in sommige gevallen enkele maanden kan duren voor de gevraagde documenten, voorzien van alle legalisaties, in het bezit zijn van betrokkene.

Slechts indien bij de gemeente overtuigend is aangetoond dat alle moeite is gedaan, maar dat het niet mogelijk is om de gevraagde brondocumenten binnen een redelijke termijn te verkrijgen (als richtlijn kan een termijn van zes maanden worden aangehouden), kan een afspraak worden gemaakt voor het laten afleggen van een VOE.

Het maken van een afspraak heeft verschillende voordelen. De aangewezen ambtenaar kan voldoende tijd plannen en een ruimte reserveren om de verklaring in ontvangst te nemen. De burger kan zich voorbereiden door bijvoorbeeld te zorgen voor een tolk. Hierdoor zal de burger beter in staat zijn om een juiste verklaring af te leggen. Houd er rekening mee, dat de datum van afleggen van de VOE niet bepalend is voor de datum van inschrijving in de BRP. Dat is de datum van aangifte van verblijf en adres.

7.4 Waar wordt een verklaring onder eed afgelegd?

Een VOE wordt vaak afgelegd door een vreemdeling die de Nederlandse taal niet (goed) machtig is. Daarom is het soms noodzakelijk dat een tolk wordt ingeschakeld. De aangewezen ambtenaar moet in de gelegenheid zijn om duidelijk uit te leggen wat het belang is van de VOE. Betrokkene moet in de gelegenheid worden gesteld om de VOE in alle rust af te leggen. De aangewezen ambtenaar moet hiervoor ook ruim de tijd nemen (zie ook paragraaf 7.7).

Het gaat bij het afleggen van een VOE altijd om privacygevoelige gegevens. Betrokkene heeft er daarom recht op dit te doen in een ruimte waarin die privacy wordt gewaarborgd.

Bij voorkeur is de plaats waar de VOE kan worden afgelegd een rustige ruimte, waar men niet kan worden gestoord. Denk hierbij een aan spreekkamer die voor burgerlijke stand werkzaamheden wordt gebruikt. Als gebruik wordt gemaakt van een telefonische tolk, dan moet in de ruimte ook een telefoon aanwezig met bij voorkeur een luidspreker.

Als een dergelijke ruimte niet beschikbaar is, maak dan een afspraak voor een tijdstip dat de loketten voor het overige publiek gesloten zijn.

7.5 Door wie wordt de verklaring onder eed afgelegd?

De VOE wordt – als uitgangspunt – door betrokkene zelf afgelegd. Personen, genoemd in de artikelen 2.48 van de Wet BRP hebben formeel gesproken de verplichting om een aangifte van verblijf en adres te doen. Tevens hebben zij op grond van artikel 2.46 Wet BRP de verplichting om feiten betreffende de burgerlijke staat en nationaliteit te melden aan het gemeentebestuur. Zij mogen dus ook een VOE afleggen.

Derden die zijn bedoeld in artikel 2.49 van de Wet BRP hebben de bevoegdheid om op verzoek van het gemeentebestuur aanvullende informatie te verstrekken over burgerlijke staat gegevens. Ook zij zouden in dat geval een VOE mogen afleggen.

De VOE is naar zijn aard al een zwakke bron voor de gegevens over de burgerlijke staat. De betrouwbaarheid van de gegevens neemt nog verder af als een verklaring wordt afgelegd door personen die de gegevens niet uit eigen wetenschap hebben. Het belang van een VOE is hiervoor groot. Het gemeentelijk beleid moet erop gericht zijn, dat de VOE wordt afgelegd door betrokkene zelf.

Dat laatste geldt ook voor de gevallen dat betrokkene verklaart dat zijn partner in het buitenland is overleden, vaak door oorlogsgeweld. Deze kennis heeft hij niet uit eigen wetenschap maar 'van horen zeggen' of 'telefonisch medegedeeld door mijn broer'. De VOE is hiervoor geen brondocument om dit overlijden en dus de ontbinding van het huwelijk te registreren.

Kinderen van twaalf jaar of ouder moeten ook in staat worden geacht om zelf de verklaring af te leggen. Als ze echter worden begeleid door een ouder, voogd of verzorger kan deze de VOE medeondertekenen.

Kinderen jonger dan twaalf jaar worden altijd vertegenwoordigd door ouder, voogd, verzorger. De onder curatele gestelden worden vertegenwoordigd door de curator. De volgende werkwijze wordt aanbevolen:

Betrokkene is 16 jaar of ouder:	Zelf de VOE laten afleggen.
Betrokkene is tussen 12 en 16 jaar oud	Ouders, voogden en verzorgers en het kind zelf kunnen de VOE afleggen. Hierbij wordt geadviseerd om altijd zowel het kind als de ouder, voogd of verzorger mee te laten ondertekenen.
Betrokkene is jonger dan 12 jaar	Ouders, voogden en verzorgers kunnen de VOE afleggen.
Betrokkene staat onder curatele	Alleen als betrokkene onder curatele staat wegens psychische omstandigheden kan worden overwogen om een curator de VOE te laten afleggen. In alle andere gevallen kan betrokkene zelf de VOE afleggen.

7.6 De voorgeschreven vorm voor het afleggen van een eed of belofte

De VOE wordt afgelegd onder eed of belofte of bevestiging. In de Wet vorm van de eed van 17 juli 1911 (Staatsblad 215) is de vorm voorgeschreven waarin eden, beloften en bevestigingen moet worden afgelegd.

Artikel 1 van deze wet luidt:

Hij, die ter uitvoering van een wettelijk voorschrift mondeling de eed, belofte of bevestiging moet afleggen, zal:

*a indien hij een eed aflegt, onder het opsteken van de twee voorste vingers van zijn rechterhand, uitspreken de woorden: 'Zo waarlijk helpe mij God Almachtig';
b indien hij een belofte aflegt, uitspreken de woorden: 'Dat beloof ik';
c indien hij een bevestiging aflegt, uitspreken de woorden: 'Dat verklaar ik', tenzij hij aan zijn godsdienstige gezindheid den plicht ontleent den eed, belofte of bevestiging daarvan op andere wijze te doen.*

In de Eedswet 1971 (Wet van 8 april 1971, Staatsblad 211) is vastgelegd dat, indien een wettelijk voorschrift het afleggen van een eed vordert, betrokkene naar keuze in plaats van de eed de belofte mag afleggen of, in voorkomend geval, de bevestiging mag worden gegeven.

Er bestaat een verschil tussen het afleggen van een eed of belofte en de bevestiging. Van het laatste is sprake indien door betrokkene achteraf wordt verklaard dat de tekst zoals die is genoteerd of voorgelezen juist is. De eed of belofte wordt afgelegd voordat de verklaring zelf wordt afgelegd.

De Eedswet betekent dus dat betrokkene naar keuze de eed of belofte mag afleggen of een bevestiging geven, als het maar in de voorgeschreven vorm geschiedt. Indien betrokkene een geloofsovertuiging heeft die de eed op een andere wijze voorschrijft, dan mag dat ook. Vaak is de moeilijkheid om te achterhalen welke andere voorschriften dan in acht moeten worden genomen. Het is wellicht noodzakelijk om dit te informeren bij een instantie die daarmee bekend behoort te zijn, zoals een ambassade of consulaat van het land van herkomst. In het uiterste geval zal de burger zelf aan moeten geven, welke vorm overeenkomt met de eed of belofte zoals wij die kennen. Het is aan te bevelen, op de VOE een aantekening te maken voor welke vorm is gekozen en dat dit op aangeven was van de burger zelf.

Het is belangrijk, dat de eed of belofte op de voorgeschreven wijze wordt afgelegd. Betrokkenen raken zo overtuigd van het belang van de verklaring die ze gaan afleggen. Maar bovenal is het van belang voor de bewijskracht van de VOE.

In een uitspraak van de Rechtbank te Zutphen van 5 februari 1998 (rekestnummer 13662 FARK 97/1909) is een gemeente op de vingers getikt, omdat ze een VOE hadden laten afleggen, terwijl daarbij niet de eed of belofte was afgelegd. De rechtbank was daardoor van mening dat de afgelegde verklaring geen VOE was zoals bedoeld in artikel 36 van de Wet BRP (nu artikel 2.8 Wet BRP). Daarom mocht de eerder afgelegde VOE niet worden gebruikt als brondocument en moest de gemeente betrokkene toelaten tot een 'nieuwe' VOE.

De gemeente werd daardoor verplicht om uiteindelijk andere geboorte- en huwelijksgegevens over deze persoon te registreren. Dit laatste is overigens door het Gerechtshof te Arnhem op 7 juli 1998 (rekestnummer 153/1998) in hoger beroep teruggedraaid.

7.7 Het gebruik van een tolk

Een VOE wordt vaak afgelegd door vreemdelingen die de Nederlandse taal niet (goed) machtig zijn. Daarom is het soms wenselijk en noodzakelijk dat een tolk wordt ingeschakeld. De aangewezen ambtenaar moet immers in de gelegenheid zijn om duidelijk uit te leggen wat het belang is van de VOE. Betrokkene moet op zijn beurt in de gelegenheid worden gesteld om de VOE goed af te leggen.

Omdat een correcte registratie in de eerste plaats een taak is van de overheid, komen de kosten voor een tolk bij de VOE voor rekening van de gemeente.¹²

Het inschakelen van een gelegenheidstolk, zoals een familielid of een vriend, wordt afgeraden. De vereiste neutraliteit van een tolk is in deze situatie onvoldoende gewaarborgd. Tevens kan niet worden gecontroleerd of de tolk over voldoende kwaliteiten beschikt.

Tolkhulp wordt bij voorkeur gevraagd in de vorm van persoonlijke bijstand. Het persoonlijk aanwezig zijn van een tolk heeft het voordeel, dat de kans op misverstanden minder is. Bovendien kan de tolk de verklaring, dat de VOE een woordgetrouwe en nauwkeurige Nederlandse weergave is van de verklaring zoals deze is afgelegd door de burger en die op de VOE wordt vermeld, ondertekenen. Het ondertekenen van deze verklaring is van belang voor de bewijskracht van de VOE.

Ook kan een afspraak worden gemaakt voor een tolkspreekuur. Op dit tijdstip ontvangt de gemeente dan meerdere vreemdelingen die dezelfde taal spreken. De aanwezige tolk kan dan worden ingezet bij het individueel afleggen van de VOE. Het voordeel is, dat de tolk in die taal dan eenmalig naar de gemeente hoeft te komen. Vooral voor grotere gemeenten kan dit organisatorisch voordeel opleveren. Bedenk echter wel, dat het van belang is, dat de burger die voldoet aan alle voorwaarden voor inschrijving *zo snel mogelijk wordt ingeschreven*. Er kan dus hooguit een paar dagen worden gewacht met het laten afleggen van de VOE, voor zover dit nodig is voor een eerste inschrijving in de BRP. De datum inschrijving blijft altijd de datum van aanmelding.

Indien persoonlijke tolkbijstand niet mogelijk is, bestaat de mogelijkheid gebruik te maken van een telefonische tolkdienst. Daarbij verricht de tolk zijn dienst via de telefoon. Het is in dat geval gewenst, dat wordt beschikt over goede telefoonapparatuur bij voorkeur met een luidspreker. De hoorn hoeft dan niet steeds te worden doorgegeven en is elk woord dat wordt gezegd zowel voor de tolk als voor de deelnemers aan het gesprek goed en duidelijk verstaanbaar.

Om elk misverstand uit te sluiten wordt geadviseerd om de vertaling van de geografische en eigennamen terug te spellen naar de tolk om zo te controleren of het geschrevene een juiste weergave is. De tolk kan op zijn beurt weer terugvertalen naar de burger.

¹² Voor deze kosten is voorzien door een verhoging van het gemeentefonds.

Verder kan met de tolk de afspraak worden gemaakt, dat de VOE, nadat deze is ondertekend door de burger, wordt gemaild naar de tolk. De tolk kan vervolgens controleren of dit een getrouwe schriftelijke weergave is van datgene dat is verklaard. Vervolgens ondertekent de tolk de verklaring dat de VOE een nauwkeurige weergave is van de verklaring zoals deze is afgelegd door de burger en mailt dit weer terug. Deze mail wordt aan de originele VOE gehecht. Het heen en weer mailen kan iets langer duren dan normaal. Op deze wijze wordt zo zorgvuldig mogelijk met het taalprobleem omgegaan, wat de kwaliteit en bewijskracht weer ten goede komt.

De verklaring die de tolk ondertekent kan als volgt luiden:

Ik, (naam tolk), tolk in de (naam taal) taal, verklaar hierbij dat het bovenstaande een woordgetrouwe en nauwkeurige Nederlandse weergave is van de verklaring zoals deze is afgelegd door (naam burger).

Als een tolk die de burger zelf heeft meegenomen bij het afleggen van de VOE aanwezig is geweest, wordt uiteraard ook een dergelijke verklaring ondertekend. Hierbij geldt wel het advies om ook de relatie tussen de ingeschrevene en de tolk vast te leggen.

8 De inhoud van de verklaring onder eed

De VOE vervangt ontbrekende brondocumenten. Het komt natuurlijk regelmatig voor dat slechts voor een bepaald feit een brondocument ontbreekt, terwijl andere feiten wel kunnen worden ontleend aan brondocumenten. Zo kan iemand verklaren dat hij gehuwd is, maar is hij niet in staat om een huwelijksakte te overleggen. Als hij wel in het bezit is van een reisdocument, kunnen daaraan de persoonlijke gegevens worden ontleend. Slechts voor de ontbrekende huwelijksgegevens heeft dan nog een VOE te worden afgelegd. Uit dit voorbeeld blijkt dat de inhoud van de verklaring onder eed telkens zal kunnen verschillen. Toch wordt altijd een aantal vaste onderwerpen standaard opgenomen in de VOE.

8.1 Vaste onderwerpen in de verklaring onder eed

Er is geen voorgeschreven vorm voor de VOE. Er kan worden gekozen voor een staatvorm of voor een verhaalvorm. Het verdient echter de voorkeur om dit in een staatvorm op te nemen. Het wordt hierdoor eenvoudiger om een meertalig formulier te ontwerpen. Bovendien zal deze vorm minder aanleiding geven tot misverstanden. Een aantal vaste onderdelen keert terug in elke VOE. Dit zijn:

- a. de vermelding van degene die de verklaring aflegt (de betrokkene zelf) of diens wettelijke vertegenwoordiger evenals de eventuele relatie tot de persoon voor wie de verklaring wordt afgelegd en de bevoegdheid;
- b. de vermelding van degene over wie de verklaring wordt afgelegd;
- c. de vermelding van degenen die de verklaring ondertekenen;
- d. de vermelding of de verklaring onder eed of onder belofte of bevestiging is afgelegd;
- e. de vermelding van de aangewezen ambtenaar en diens bevoegdheid;
- f. de vermelding van de taal waarin de VOE is afgelegd;
- g. de vermelding of gebruik is gemaakt van een tolk (persoonlijk of telefonisch);
- h. de vermelding van de naam van de tolk en het eventueel gebruikte dialect;
- i. de vermelding van de plaats en datum waarop de VOE is afgelegd;
- j. een bepaling die betrokkene wijst op het strafbaar zijn van het afleggen van een valse verklaring;
- k. een bepaling dat men niet terug kan komen op de gegevens die verklaard zijn;
- l. bijzondere verklaringen (indien van toepassing); en
- m. de handtekening(en) van degene(n) die de VOE heeft/hebben afgelegd en van de aangewezen ambtenaar.

Leveranciers van Burgerzaken modules hebben veelal hiervoor een format opgenomen in hun systeem.

8.2 Het afleggen van een valse verklaring

Vóór het laten afleggen van de VOE, wordt de betrokkene er door de aangewezen ambtenaar op gewezen dat het afleggen van een valse verklaring strafbaar is.

In de VOE kan dit als volgt worden opgenomen:

‘Ondergetekende verklaart tevens zonder enig voorbehoud dat de hieronder genoemde gegevens juist zijn en dat hem bekend is dat het opzettelijk verstrekken van onjuiste gegevens kan leiden tot een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of een geldboete van de vierde categorie (art. 207 van het Wetboek van Strafrecht.’

8.3 De vermelding van de nationaliteit

Omdat de nationaliteit geen gegeven over de burgerlijke staat is, mag de nationaliteit niet worden ontleend aan een VOE.

In artikel 2.15 van de Wet BRP is vermeld dat gegevens over een vreemde nationaliteit in de basisregistratie moet blijken uit een document afgegeven door de daartoe bevoegde autoriteiten. Indien een dergelijk document ontbreekt, maar door toepassing van het betreffende nationaliteitsrecht de nationaliteit wel is te herleiden, mag deze ook worden geregistreerd. Bij het ontbreken van deze bronnen kan een mededeling artikel 2.17 gevraagd worden.

Voor de ambtenaar burgerzaken is de nationaliteit van betrokkene van groot belang. Denk alleen maar aan de toepassing van het juiste naamrecht, of het beoordelen van het huwelijksrecht. Hoewel dus de nationaliteit niet kan worden ontleend aan de VOE, verdient het zonder meer aanbeveling de nationaliteit wel op te nemen in de VOE.

9 Nazorg en inzet bestuurlijke boete

Het laten afleggen van een beëdigde verklaring ontslaat de burger niet van zijn verplichting om, indien mogelijk, alsnog een 'sterker' brondocument te overleggen. Indien bijvoorbeeld een oorlogssituatie in een bepaald land verandert, is het mogelijk dat de reden tot het niet kunnen overleggen van documenten niet langer geldt. Het gemeentebestuur – ofwel de afdeling Burgerzaken – zal altijd moeten streven naar een zo 'sterk' mogelijk document en zal de burger in voorkomende gevallen helpen herinneren aan zijn verplichtingen. Hiertoe zal een actieve '*nazorg procedure*' moeten worden gevolgd.

Dit laatste geldt overigens niet alleen voor gegevens die zijn ontleend aan een VOE, maar ook voor gegevens die zijn ontleend aan een brondocument dat voor de vermelding van de gegevens niet als 'sterkste' brondocument geldt. Artikel 4.17 van de Wet BRP biedt de gemeenten de mogelijkheid om het middel van bestuurlijke boete in te zetten, bij onwillige burgers die ondanks herhaalde verzoeken van gemeenten blijven weigeren om een sterker brondocument te overleggen. Ervaring bij gemeenten die dit middel actief inzetten leert, dat het aantal brondocumenten dat alsnog wordt ingeleverd spectaculair toeneemt.

Een actief beleid van de gemeente om de 'sterkste' brondocumenten te verkrijgen, draagt er toe bij dat de BRP *die* kwaliteit heeft, waarop de afnemers mogen vertrouwen.

Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken

Boerhaavelaan 14 2713 HX Zoetermeer

Postbus 79

2700 AB Zoetermeer

telefoon : 079 - 361 77 47

fax : 079 - 362 37 47

e-mail : nvvb@nvvb.nl

Het adviesbureau van de NVVB is gevestigd:

Jodenbreestraat 25

1011 NH Amsterdam

Postbus 2752

1000 CT Amsterdam

telefoon : 020 - 551 90 07 / 551 90 09

U kunt het Adviesbureau digitaal benaderen via het webformulier dat is te downloaden vanaf de website van de NVVB:

<https://nvvb.nl/nl/vereniging/organisatie/adviesbureau/>